

Altruizm w opiniach i działaniach

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

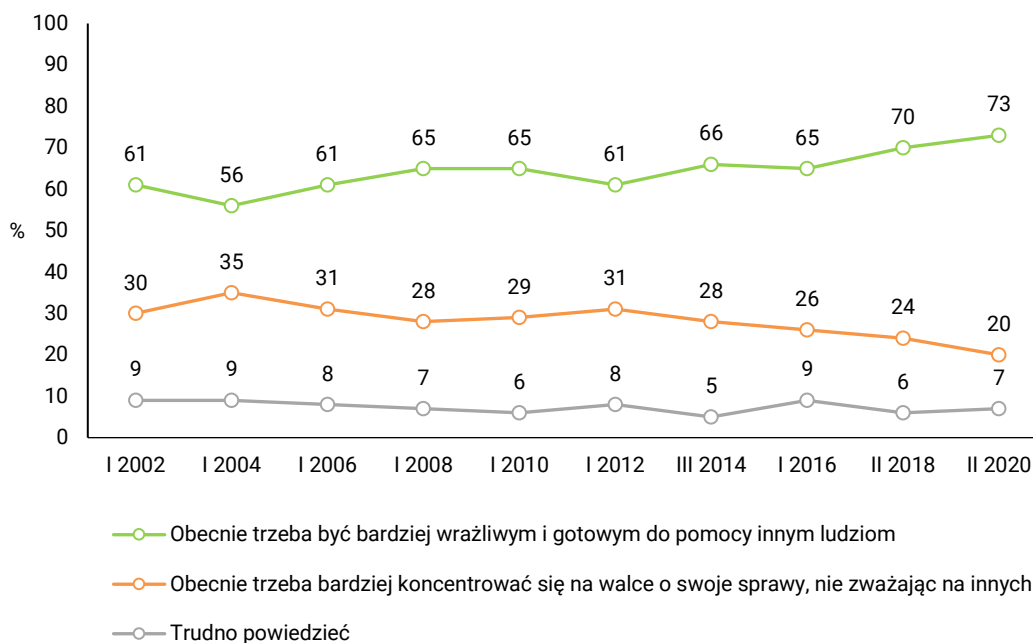
W ramach przeprowadzonego w lutym badania¹, obejmującego dość rozległą problematykę społeczeństwa obywatelskiego, zapytaliśmy Polaków o pomaganie innym – o to, jak zapatrują się na działania altruistyczne i czy sami się w nie angażują.

ALTRUIZM CZY EGOIZM?

Niemal trzy czwarte Polaków (73%) twierdzi, że obecnie trzeba być wrażliwym i gotowym do pomocy innym ludziom. Jedna piąta (20%) uważa natomiast, że należy koncentrować się na swoich sprawach, nie zważając na nikogo. Odsetek skłaniających się ku altruizmowi jest nie tylko wyższy niż przed dwoma laty, kiedy badaliśmy tę kwestię poprzednio, ale także najwyższy, odkąd o nią pytamy (czyli od 2002 roku). Jednocześnie najmniej respondentów w historii naszych badań przejawia nastawienie egoistyczne.

CBOS

RYS. 1. Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (357) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 lutego 2020 roku na liczącej 958 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Nastawienie egoistyczne częściej przejawiają badani poniżej 35. roku życia (którzy z racji charakterystycznych dla tego wieku uwarunkowań, takich jak zakładanie rodziny czy kariera zawodowa, są bardziej skoncentrowani na sobie) niż starsi respondenci, a także relatywnie często znajdujący się w złej sytuacji materialnej oraz najslabiej wykształceni. Natomiast ku postawie altruistycznej najbardziej skłaniają się ludzie mający od 55 do 64 lat, a więc tacy, którzy prawdopodobnie osiągnęli już w różnych wymiarach życia pewną stabilizację, a ponadto mieszkańcy największych miast, ankietowani z gospodarstw domowych o wysokich dochodach przypadających na osobę (1800 złotych i więcej) oraz bardziej zaangażowani w praktyki religijne, szczególnie uczestniczący w nich kilka razy w tygodniu.

TABELA 1

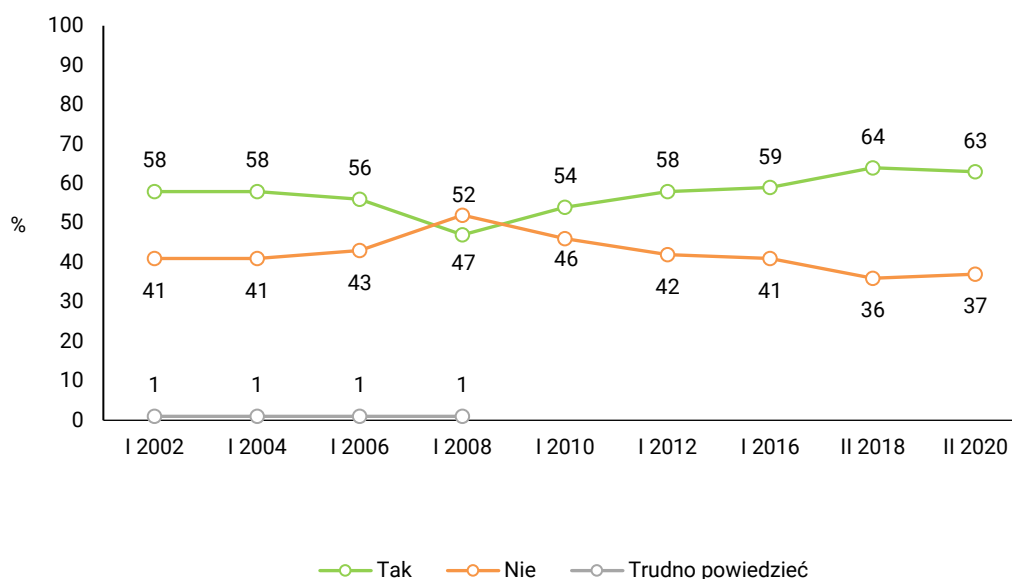
		Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?		
		Obecnie trzeba bardziej koncentrować się na walce o swoje sprawy, nie zważając na innych	Obecnie trzeba być bardziej wrażliwym i gotowym do pomocy innym ludziom	Trudno powiedzieć
		w procentach		
Ogółem		20	73	7
Wiek	18–24 lata	28	67	6
	25–34	26	66	8
	35–44	19	72	9
	45–54	17	73	10
	55–64	17	80	2
	65 lat i więcej	15	76	9
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	26	67	7
	Zasadnicze zawodowe	21	73	6
	Średnie	21	74	6
	Wyższe	13	76	11
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	68	10
	Miasto do 19 999	20	77	3
	20 000 – 99 999	17	76	7
	100 000 – 499 999	20	75	5
	500 000 i więcej mieszk.	14	79	7
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	23	69	9
	Od 900 zł do 1299 zł	21	72	7
	Od 1300 zł do 1799 zł	18	75	7
	Od 1800 zł do 2499 zł	14	80	6
	2500 zł i więcej	15	82	4
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	34	57	9
	Średnie	18	72	10
	Dobre	19	75	6
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	90	4
	Raz w tygodniu	17	78	5
	1–2 razy w miesiącu	20	74	6
	Kilka razy w roku	23	64	12
	W ogóle nie uczestniczy	24	68	8

PRACA NA RZECZ INNYCH

Niemal dwóm trzecim Polaków (63%) zdarzyło się wcielić postawę altruistyczną w życie. Tyle osób kiedykolwiek dobrowolnie i nieodpłatnie pracowało na rzecz swojego środowiska, Kościoła, osiedla, miejscowości lub na rzecz potrzebujących. Obecny odsetek angażujących się w taką działalność jest zbliżony do tego sprzed dwóch lat i wyższy od wcześniejszych, rejestrowanych w latach 2002–2016.

CBOS

RYS. 2. Czy zdarzyło się Panu(i) kiedykolwiek dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz swojego środowiska, Kościoła, osiedla, wsi lub miasta albo też pracować społecznie na rzecz potrzebujących?

Doświadczenie nieodpłatnej, dobrowolnej pracy na rzecz otoczenia lub potrzebujących wyraźnie częściej niż przeciętnie mają osoby z wyższym wykształceniem, uzyskujące najwyższe dochody *per capita* oraz najbardziej zaangażowane w praktyki religijne. Nieco częściej pracowali społecznie badani skłaniający się ku altruizmowi niż kierujący się postawą egoistyczną, jednak różnica między tymi grupami w skali świadczenia pomocy jest – co ciekawe – stosunkowo niewielka.

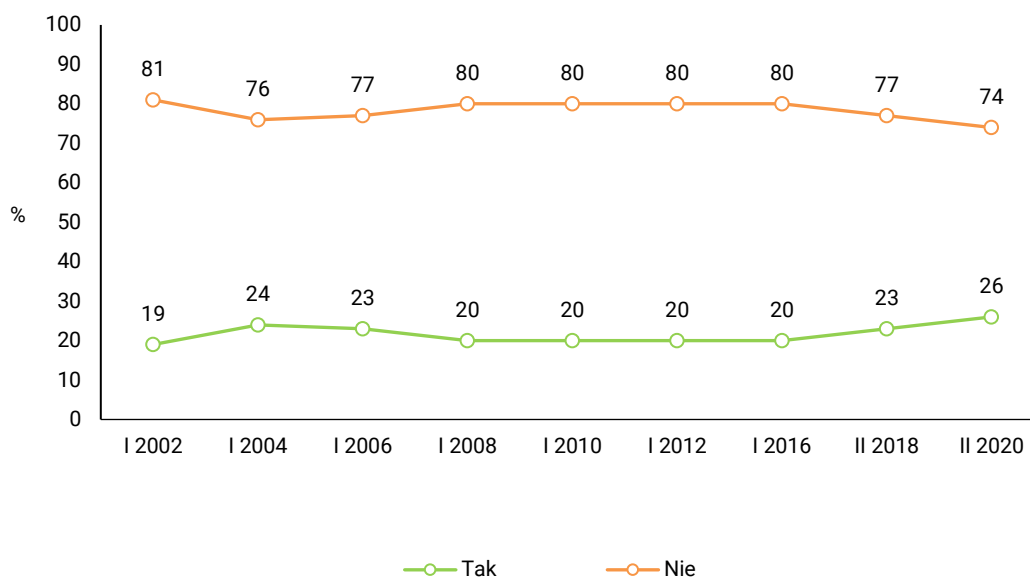
TABELA 2

Która z poniższych opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?	Czy zdarzyło się Panu(i) kiedykolwiek dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz swojego środowiska, Kościoła, osiedla, wsi lub miasta albo też pracować społecznie na rzecz potrzebujących?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Obecnie trzeba bardziej koncentrować się na walce o swoje sprawy, nie zważając na innych	59	41
Obecnie trzeba być bardziej wrażliwym i gotowym do pomocy innym ludziom	65	35
Ogółem	63	37

W ciągu minionego roku nieodpłatną pracę na rzecz innych wykonywała ponad jedna czwarta Polaków (26%), tj. minimalnie więcej niż dwa lata temu (o 3 punkty procentowe) i zarazem najwięcej, odkąd to monitorujemy.

CBOS

RYS. 3. Czy zdarzyło się Panu(i) w ciągu minionego roku dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz swojego środowiska, Kościoła, osiedla, wsi, miasta albo też pracować społecznie na rzecz potrzebujących?

Aktualnym, ubiegłorocznym doświadczeniem pracy społecznej wyróżniają się na tle pozostałych badani mający od 35 do 44 lat, mieszkańcy wsi, mający wyższe wykształcenie, specjaliści i kadra kierownicza, technicy i średni personel, rolnicy, a także osoby uczące się lub studiujące oraz uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

Badanych, którzy w 2019 roku dobrowolnie i nieodpłatnie pracowali na rzecz otoczenia lub potrzebujących, zapytaliśmy o to, ile czasu na to przeznaczyci. Niespełna połowa z nich (47%) angażowała się w taką działalność przez okres krótszy niż tydzień, blisko jedna piąta (18%) – od 7 do 13 dni, a przeszła jedna czwarta (26%) – przez dwa tygodnie lub więcej. Średni czas poświęcany przez Polaków na pracę społeczną wynosi 27 dni. To przeciętnie o ponad tydzień więcej niż przed dwoma laty i jednocześnie najwięcej w całym monitorowanym okresie.

TABELA 3

Liczba dni przepracowanych społecznie w roku poprzedzającym badanie	Wskazania osób, które pracowały społecznie w roku poprzedzającym badanie																	
	I 2002 (N=183)		I 2004 (N=256)		I 2006 (N=233)		I 2008 (N=176)		I 2010 (N=192)		I 2012 (N=213)		I 2016 (N=213)		II 2018 (N=208)		II 2020 (N=250)	
	w procentach																	
Od 1 do 6 dni	43	67	49	71	50	70	50	73	56	67	48	63	45	61	46	60	47	65
Od 7 do 13 dni	24		22		20		23		11		15		16		14		18	
Od 14 do 20 dni	15	32	9	29	7	28	10	25	10	26	5	21	11	22	7	24	7	26
21 dni i więcej	17		20		21		15		16		16		11		17		19	
Trudno powiedzieć	1		0		2		2		7		16		17		16		9	
Liczba dni średnio*	18		20		21		22		24		16		20		19		27	

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Blisko trzy czwarte Polaków identyfikuje się z ideą altruizmu. Niemal dwóm trzecim zdarzyło się przełożyć ją na praktykę i pracować społecznie. Około jednej czwartej robiło to w ubiegłym roku, przeciętnie przez 27 dni. Zarówno skala świadczenia dobrowolnej i nieodpłatnej pracy na rzecz innych w roku poprzedzającym badanie, jak i przeznaczana na nią ilość czasu są największe z dotychczas przez nas zarejestrowanych.

Opracował

Michał Feliksiak